

Κενά μνήμης

Δημήτρης Μητρόπουλος

Το καλοκαίρι μπαίνει πάντα απότομα. Λίγο σαν πεθερικά που περνούσαν από τη γειτονιά και σκέφτηκαν να σου χτυπήσουν το κουδούνι. Αλλά ακόμη το καλοκαίρι δεν έχει έρθει. Και φέτος το Πάσχα έπεσε νωρίς. Είμαστε με την Αγγελική στην Τήνο. Και πιο συγκεκριμένα στον όρμο Υστερνίων.

Τα Υστερνία είναι ένα χωριό στο άκρο του νησιού που γειτονεύει με την Άνδρο. Το αγαπούν ιδιαίτερα οι ζωγράφοι, σκαρφαλωμένο όπως είναι στο φρύδι ενός βουνού. Εμένα μου αρέσει να σκέφτομαι πως έρχεται από το «ύστερα». Ένα είδος οικισμού που βρίσκεται στην Τήνο, αλλά σε τόσο ακραίο σημείο ώστε να είναι σαν να βρίσκεται «μετά την Τήνο». Ένα μετα-χωριό. Που υπάρχει και δεν υπάρχει. Κάτι που μου θυμίζει το World's End, μια περιοχή στο Λονδίνο που την εντόπιζα πάντα στους χάρτες του υπόγειου, καθώς περίμενα το τρένο. Ήταν μια βουλίτσα κοντά στο τέλος μιας από τις γραμμές. Δεν την επισκέφθηκα ποτέ.

Ο όρμος Υστερνίων, κάτω στη θάλασσα, είναι ο καλοκαιρινός οικισμός. Μερικά σπίτια, αποθήκες για τις βάρκες, κάνα-δυο καφενεία και εστιατόρια. Το καλοκαίρι δεν έχει φθάσει. Ο καιρός γκριζάρει, αν και χωρίς την υγρή αιχμή του χειμωιάτικου κρύου. Τα σύννεφα είναι διάσπαρτα – το προφίλ μιας αναποφάσιστα βροχερής μέρας, πάνω από τη θάλασσα. Τα ανοίγματα ανάμεσα στα σύννεφα δημιουργούν λίμνες αχνού φωτός σε μια κατά τα άλλα μολυβένια θάλασσα. Στο βάθος η Σύρος μια φαίνεται, μια όχι.

Μου 'ρχεται ο στίχος από τον «Τριστάνο» του Βάγκνερ, που τον πρωτο-ανακάλυψα στην *Έρημη Χώρα* του Έλιοτ. «Oed' und leer das meer». Έρημη κι άδεια η θάλασσα. Ο Τριστάνος, πληγωμένος, περιμένοντας την Ιζόλδη –ή κάτι τέτοιο– να φθάσει, κοιτάζει τη θάλασσα της Ιρλανδίας. Πιθανώς να του φέρνει κάποιο φάρμακο. Δε θυμάμαι πια.

Είχα περάσει την πιο έντονη λογοτεχνική μου φάση ως φοιτητής στο Πανεπιστήμιο. Μια εικοσαετία είναι πολύς καιρός. Θρυμματισμένες λεπτομέρειες σε ένα μυαλό που οργώνεται ξανά και ξανά από τα τρακτέρ του πολιτικού ρεπορτάζ.

Τρακτέρ. Στα είκοσί μου, ποιητική συλλογή του Γιάννη Ρίτσου. Στα σαράντα μου, το όχημα επιλογής του Φρανσουά Μπαϊρού, του κεντροδεξιού υποψήφιου που τα έβαλε με την πολιτική ελίτ του Παρισιού κι έγινε ο «τρίτος άνθρωπος» των γαλλικών εκλογών του 2007. Ο λα λα!

Τι αριθμό έχω εγώ στην πλάτη; Είναι αυτή η τρίτη μου ζωή ή μήπως η τέταρτη; Όπως δεν θυμάμαι την υπόθεση του Τριστάνου έτσι χάνω και το λογαριασμό. Οι φάσεις που έχω περάσει, μπερδεύονται η μία μέσα στην άλλη, συγχέονται. Και χάνουν τελικά τη σημασία τους. Η ταξινόμηση και η ανάλυση είναι για εμάς λιγότερο αναγκαίες, όταν μεγαλώνουμε. Τελικά, καταλήγεις να επιπλέεις στα ύδατα της συνείδησής σου, όπως στα νερά του όρμου των Υστερνίων, όταν καλοκαιριάζει και ζεσταίνει ο καιρός. Μετεωρίζεσαι ευχάριστα με τον ήλιο να σε βαράει στο κεφάλι.

Κενά μήμης και συνείδησης. Πίσω στην Αθήνα, πηγαίνοντας στη δουλειά, περνάω από ένα πάρκο. Βλέπω έναν άνθρωπο, Βαλκάνιο μάλλον, να στρώνει ένα σλίπινγκ μπαγκ σε ένα παγκάκι. Αντιλαμβάνομαι πόσο είμαι αδαής απέναντι στη δική του καθημερινότητα. Αυτός φαίνεται, πάντως, ευχαριστημένος. Πιθανώς το σημείο αυτό τον κάνει να νιώθει ασφάλεια. Την επομένη, το σλίπινγκ μπαγκ –κόκκινο και φτηνό με μεγάλα καρό– είναι εκεί, όχι όμως και ο άνθρωπος που είδα την προηγούμενη. Μου έρχεται ξανά η αζύριστη φυσιογνωμία του.

Στο ασανσέρ πετυχαίνω έναν συνάδελφο από το αθλητικό τμήμα των Νέων. Τον έβλεπα πάντα παρέα με έναν άλλο δημοσιογράφο του Αθλητικού που χάρθηκε πρόωρα σε αυτοκινητιστικό δυστύχημα.

Λένε πως καταλαβαίνεις το θάνατο, μόνο όταν διαπιστώσεις το κενό που αφήνουν οι άνθρωποι. Ήταν νέο παιδί, θύμα, νομίζω, αυτοκινητιστικού δυστυχήματος. Το ασανσέρ φθάνει στον τέταρτο όροφο και βγαίνουμε.

Ψηλαφώ το κενό.

Δεν είναι η λύπη ή το πένθος. Είναι μια αίσθηση αντι-ύλης. Αντιλαμβάνομαι τη δυσκολία για όσους έχουν να αντιμετωπίσουν μιαν απώλεια. Σαν τον Σίσυφο σπρώχνουν και να ξασπρώχνουν μια πέτρα αναμνήσεων και συναισθημάτων για να ξαναβρεθούν στην αρχή της ανηφόρας. Άραγε κουράζονται κάποια στιγμή;

Ο Προυστ (άλλο ανάγνωσμα της νεότητάς μου) γράφει κάπου πως ισχυρότερη κι από τον έρωτα είναι η δύναμη της λήθης. Ωστόσο, με το πένθος είναι μάλλον διαφορετικά. Σκέφτομαι την Αγγελική και το θάνατο του πατέρα της.

Είναι πρωί στο Κολωνάκι. Ανεβαίνω την Ηροδότου και βλέπω στο απέναντι πεζοδρόμιο στον εκδότη Θανάση Καστανιώτη να περιμένει ταξί. Προσέχω ότι φοράει κάτι πολύ ωραία παπούτσια. Περνάω απέναντι και πάω να τον χαιρετίσω. Μεταξύ άλλων, μου λέει, στο γνωστό του ύφος, ότι «είδα χτες το βράδυ ένα όνειρο με εσένα. Είχες κερδίσει το πρώτο λογοτεχνικό βραβείο και πήγες να το παραλάβεις με το γνωστό σου αμήχανο ύφος». (66)

Υστερνια. Φωτογραφία: Αρσιτείδης Κοντογιώργης